

Oponentský posudek disertační práce
„Kvalita života a materialistická hodnotová orientace“

autorky Markéty Rendlové

Ústav etnologie

Obecná teorie dějiny umění a kultury — kulturologie FF UK 2014

Disertace předložená k posouzení má 177 stran textu a 15 stran literatury.

V teoretické části autorka shromáždila rozsáhlé poznatky ke zvolené tematice. Postupovala systematicky a erudovaně a k „hlubšímu porozumění“ vztahu mezi materialistickými hodnotami a kvalitou života je teď k dispozici solidní přehledová studie, na kterou lze odkazovat.

Empirická část práce je založena velmi dobře, a to především vzhledem hypotézám, jež jsou promyšlené a důsledně založené na dosavadních poznacích (to bohužel nebývá v odborném písemnictví zvykem a autoři si velmi často pletou hypotézy s výzkumnými otázkami).

K ověření svých hypotéz si autorka zvolila zajímavá data. Své hypotézy testovala přiměřenými statistickými postupy a interpretace výsledků se zhostila na velmi dobré úrovni. Práce by si zasloužila uveřejnění v odborném tisku.

K práci mám následující připomínky:

Skutečně autorka studovala z původních spisů Benthama z r. 1776, Milla z r. 1864 či Spencera z r. 1851? Pokud ne, je potřeba v odkazech v textu i v seznamu literatury uvést pramen, ze kterého vycházela.

Pozor na kauzalitu. I když je autorka v této souvislosti obezřetná, některé formulace vytvářejí dojem, že může jít o příčinu a následek, např. na str. 166 formulace „čím,... tím...“ je zavádějící, protože vztah může platit obráceně či obousměrně. Podobně str. 172, „čím se jedinec cítí autonomnější, tím je spokojenější se svým životem“ – dovedu si představit, že platí obrácený výrok. Podobně v abstraktu výrok „čím více je společnost postmaterialistická, tím více lidí v ní je spokojených se svým životem“ může platit i v podobě, „čím jsou lidé ve

své společnosti spokojenější, tím více vyznávají postmaterialistické hodnoty". V této souvislosti je vždy lepší hovořit o vztahu mezi zkoumanými proměnnými, i když samozřejmě předpoklady a přesvědčení autora k interpretaci „žádoucím“ směrem svádějí. Jak jsem ale již uvedla výše, autorka je ve většině svých interpretací opatrná.

Formální připomínka se týká převodu statistických výsledků do tabulek (v textu je to správně). Úroveň pravděpodobnosti p by neměla mít tvar 0,0000 apod. (t. j. nula jako poslední číslice v desetinném čísle), i když výpočetní program to v této podobě nabízí.

Práce je napsána pěknou češtinou bez pravopisných chyb s výjimkou občas chybějící interpunkce. V souladu s českým stupňováním přídavných jmen bych asi volila tvar *postmaterialističtější* namísto *více postmaterialistické*, ale chápu, že autorce tento slovní tvar může připadat pro její potřeby nepřiléhavý.

Ke studii mám komentář či námět: zajímalo by mne, jak by kvalita života a orientace na postmaterialistické hodnoty jedince souvisela s přerozdělováním příjmů v daném státě. Na základě studií R. Wilkinsona (např. *Unhealthy societies* z r. 1996) ve státech, ve kterých dochází k redistribuci příjmů tak, aby nebyly mezi občany velké rozdíly (typicky např. skandinávské země), mají občané vyšší délku dožití, jsou zdravější, v zemi je např. méně násilí a méně uživatelů drog ve srovnání se státy srovnatelně bohatými, ale s menší redistribucí příjmů.

Závěr

Autorka svou studii podle mého názoru plně doložila, že dovede tvůrčím způsobem vědecky pracovat. Práce splňuje požadavky kladené na disertační práci. Po formální stránce je zpracována pečlivě a je vybavena všemi potřebnými náležitostmi. Doporučuji ji k obhajobě.

PhDr. Iva Šolcová, Ph.D.

V Praze dne 19. 11. 2014